

tejebiti s obzirom na nas i na druge. Drugim riječima hoćemo da odmah s molitvom započnemo i da u srcu svom Bogu reknemo: „Gospode, uči nas moliti.“ Tako su apostoli nekad molili Isusa. A Gospod je smjesta uslišio njihovu prošnju. „Da pristupimo dakle slobodno k prijestolu blagodatī“ (Žid. 4, 16).

NEK SE BISTR!

Nove dogme.

Neku je večer zapodio liječnik F. u našem društvu razgovor o vjeri pa je među ostalim rekao i ovo: Crkva stvara dogme po volji i tih se drži tako uporno, da je pravo isporoduju s petrefaktom. — Molim uredništvo Života, da mi na to odgovori.

*

Da objasnimo najprije pojam dogme. Grčku riječ dogma (dokeo) tumači poznati leksikograf Stephanus (Henri Estienne, †1598) u svojem rječniku Thesaurus linguae Graecae: „quod faciendum videtur“; označuje dakle kod Grkâ ono, što treba da se čini u povodu odluke nekog autoriteta. Na spoznajnom području označuje u nas sigurnu istinu, što je nauča autoritet, i to ne opirući se o što drugo (na pr. dokaze) nego o samu vjerodostojnost autoriteta. U tom se smislu dogma može upotrebljavati samo za istine, što ih je Bog objavio, a Crkva ih kao objavljene nauča. I kad ih Crkva nauča kao objavljenu istinu, ona mora samo dokazati svoje božansko poslanje i nepogrješivost, koja iz tog poslanja slijedi; drugih dokaza za istinitost dogme zapravo i ne treba; jer sâm Bog jamči svojim ugledom, da je istina ono, što je on objavio.

Dogme u biti svojoj zapravo ne počinju. One su činjenice, jedne vječne (na pr. presveto Trojstvo,

izlaženje Duha Svetoga), jedne su se dogodile u vremenu (na pr. utjelovljenje, otkupljenje), a neke će se istom dogoditi (na pr. uskrsnuće, sud). — Dogme počinju samo u nepravom smislu, naime ukoliko se proglašuju u vremenu. Definicije Crkve slijede iza proglašenja dogme i ne označuju časa postanka njezina. Crkva dakle ne može stvarati dogme, jer je objava završena s Isusom Kristom i s apostolima pa ne može biti govora o pravom porastu objave, dakle ni o novim dogmama.

Sad da izvadimo ono zrnce istine, što se krije u prvom dijelu iznesenoga prigovora, naime da Crkva stvara dogme.

Svaka čast Vašem prijatelju, on može da bude kapacitet na polju medicine, ali u teologiji nije nimalo potkovan. Eto čujte pa sudite! Dogma može napredovati i razviti se i to dvojako: a) proučavanjem može se dublje proniknuti u smisao dogme ili objave uopće pa u odnose između pojedinih dogmi; amo smjera silni onaj trud, što su ga minuli vijekovi uložili u proučavanje vjerskoga poklada; to izrazuje i stari aksiom „fides quaerit intellectum“; b) jedna dogma može da bude „implicite“ sadržana u drugoj, a Crkva ju izrijeком proglasi objavljenom istinom; tko je do onda poricao tu istinu, zapravo već sadržanu u objavi, bio je neposlušan sin Crkve, a tko bi ju nakon proglašenja iliti definicije poricao, taj je ipso facto izvan Crkve.. Očito je, da nijednim od ova dva načina napredovanja ili razvitka dogme Crkva ne stvara novih dogmi, a najmanje po volji.

Isto je tako sasvim nemoguće, da bi napredovanje podalo dogmi drukčiji smisao, nego što mu ga je podavala Crkva od iskona. Taj modernistički nazor osudila je Crkva već na vaticanskom koncilu kao vjersku zabludu.*)

*) „Si quis dixerit fieri posse ut dogmatibus ab Ecclesia propositis, aliquando, secundum progressum scientiae, sensus tribuendus sit alius ab eo quem intellexit et intelligit Ecclesia anathema sit.“ (Const. I. de fide, c. IV., can. 3.).

Time pada prvi dio prigovora. Crkva ne stvara novih dogmi, kad ne dirajući u smisao dogme dublje ju spoznaje ili kad vadi iz tame djelomične sumnje ili negacije objavljenu istinu sadržanu već u drugoj dogmi. Stoga na pr. nije dogma o bezgrješnom Začetku Marijinu nova dogma, jer ona je sadržana u već objavljenim premisama. Isto vrijedi i za dogmu o nepogrješivosti namjesnika Kristova u stvarima vjere i čudoređa. Vara se i povjesnik Michelet, kad veli, da je Crkva mijenjala vjeru uvođenjem pobožnosti presvetog Srca Isusova.

Drugi se dio prigovora osniva na mistifikaciji: Crkva je, kažu, mrtva, jer se upravo drži dogmâ. Nije Crkva mrtva, nego živi bujnim životom, čemu je dokaz silni onaj procvat teologijske nauke, kakav opažamo u stanovitim epohama. O tom procvatu dakako i ne slute oni, koji su upućeni i u budizam i u kolonijalnu povijest rimske države, a ne poznavaju onoga, što ih okružuje. Uostalom dogma je od Boga objavljena istina, a istina ostaje istina pa se ne može mijenjati, kao što jest i ostat će do vijek istina, da je dva puta dva četiri. Smiješno je, kad se usuprot tobožnjem mrtvilu Crkve upire prstom u „plodovitost“ protestantizma, gdje vjerski članci, oprečni u bitnim zasadama kršćanstva, niču kao gljive iza kiše. Baš je ta vajna plodnost najjači dokaz proti protestantizmu, jer ne može da bude na pr. istina, da su u Bogu jedna narav i tri osobe i da je u Bogu samo jedna narav i jedna osoba, a protestant možeš biti, pristajao ti uz koje god od ova dva mišljenja. Kad Bog objavi jednu istinu, onda to ostaje istina za sve vijekove, a čovjeku je svoj mali um ponizno podvrgnuti neizmjernom umu Božjem.

M. V.

